

Округли сто

АКТУЕЛНОСТИ МЕДИЦИНСКОГ ПРАВА

теорија, пракса и законодавство 6

11. април 2025. године, 10–17 часова

Институт друштвених наука, Краљице Наталије 45, Београд
Велика сала на првом спрату

Институт друштвених наука
Центар за правна истраживања

Адвокатска комора Војводине

Едиција
КЊИГЕ САЖЕТАКА

Уредник

Др Хајрија Мујовић

Програмски одбор

Др Марџа Сјеничић

Др Хајрија Мујовић

Др Софија Николић Попадић

Др Марко Миленковић

Организациони одбор

Др Сања Злајановић

Др Ранко Совиљ

Др Ивана Сијеља

Анђелија Сићевановић

Александра Бјељац

Нађаша Јевтић

АКТУЕЛНОСТИ
МЕДИЦИНСКОГ ПРАВА
Теорија, пракса и законодавство
6

ОКРУГЛИ СТО

11. април 2025, Београд

КЊИГА САЖЕТАКА

Адвокатска комора Војводине
Гласник АКВ
Нови Сад

Институт друштвених наука
Центар за правна истраживања
Београд

*Ранко Совиљ**

**ДА ЛИ УПОТРЕБА ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ
У ДИЈАГНОСТИКОВАЊУ И ЛЕЧЕЊУ
ЛИЦА СА МЕНТАЛНИМ ПОТЕШКОЋАМА ОТВАРА
ПАНДОРИНУ КУТИЈУ У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ?**

Правне и етичке дилеме

Доласком четврте индустријске револуције, технолошки напредак подржан развојем и употребом вештачке интелигенције, достигао је неслућене размере омогућавајући човечанству значајне предности. Као иновативну технологију, употребу вештачке интелигенције прате одређене баријере, ограничења, али и изазови правне и етичке природе који се морају превазићи у циљу адекватније интеграције у медицинској (клиничкој) пракси. Интегрисаност вештачке интелигенције у превенцију и заштиту менталног здравља представља значајан напредак у пружању и унапређењу здравствене заштите пацијената. Стога је циљ

* Доктор правних наука, виши научни сарадник Института друштвених наука у Београду, Центар за правна истраживања, soviljpesca@gmail.com

предметног истраживања да преиспита потенцијале вештачке интелигенције у трансформисању досадашње клиничке праксе у очувању менталног здравља, укључујући третмане дијагностиковања и лечења пацијената са менталним потешкоћама, персонализоване приступе лечењу кроз предиктивну аналитику и виртуелне системе подршке. Примера ради, вештачка интелигенција се користи у раном откривању и предвиђању поремећаја менталног здравља. Анализом говора, израза лица, текста или електронског здравственог картона, вештачка интелигенција трансформише досадашњи начин дијагностиковања и лечења болести. Помоћу предиктивних модела, вештачка интелигенција омогућава благовремену интервенцију, персонализоване планове лечења те свеопште побољшање менталног здравља пацијената. Даље, вештачка интелигенција преобликује приступе у дијагностиковању и лечењу лица са менталним потешкоћама ангажовањем виртуелних терапеута и четботова (chatbots). Виртуелни терапеути и четботови омогућавају већу подршку менталном здрављу појединаца, дискретно и без стигме. Такође, алати вођени вештачком интервенцијом могу предвидети како ће пацијенти одреаговати на различите приступе лечењу, било да се примењују психотерапија, медикаменти или промена начина исхране. Штавише, предиктивни модели поседују способност предвиђања напредовања болести, чиме се помаже здравственим посленицима у доношењу одлука о токовима даљег лечења на основу адекватне информисаности.

Упркос вишеструким предностима, употреба алата вештачке интелигенције у превенцији менталног здравља може узроковати бројне опасности и ризике по здравље и безбедност пацијената. С обзиром на то да употреба алата вештачке интелигенције у пружању здравствених услуга, нарочито у очувању менталног здравља, отвара комплексне правне и етичке дилеме, попут заштите приватности, безбедности података, спречавања дискриминације, очувања поверења у односу лекар–пацијент, поставља се питање да ли и колико је сигурно пустити у употребу неко средство/алат чија употреба није претходно правно регулисана, посебно када се ради о средству чије импликације могу имати негативан утицај по човечанство и сваког појединца понаособ?

Критичком анализом постојећих правних и етичких норми у вези са применом вештачке интелигенције у превенцији менталног здравља, настоје се сагледати постојеће баријере и недостаци који постоје у систему заштите менталног здравља. Примарни изазов представља одсуство свеобухватног и прецизно дефинисаног нормативног оквира који уређује употребу алата вештачке интелигенције у превенцији менталног здравља. Имајући у виду да је посредни област која није правно регулисана, без постојања адекватне правне традиције, на регулаторима је да опрезно поступају при њеном уређењу. На правницима је да испоље креативност у примени правила, што са друге стране отежава стварање јединствене праксе. У том погледу, доносиоци одлука и креатори јавних политика треба да размотре све потенцијалне баријере у осмишљавању будуће регулативе, доприносећи одговорном и савесном

руковању алатима вештачке интелигенције у заштити менталног здравља, подстицањем иновација и подизањем свести јавности. Правовремено регулисање бројних правних питања кључно је како би вештачка интелигенција постала користан алат у превенцији и очувању менталног здравља, а не извор додатних злоупотреба и дискриминација.

Кључне речи: вештачка интелигенција, ментално здравље, правни изазови, етичке дилеме